

Asia C-410/21**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

5.7.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittävä tuomioistuin:

Hof van Cassatie (ylin tuomioistuin, Belgia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

29.6.2021

Valittajat:

FU

DRV Intertrans BV

Vastapuoli:Openbaar Ministerie (syyttäjäviranomainen)**Pääasian menettelyn kohde**

Pääasia koskee kassaatiovalitusta, jonka FU ja DRV Intertrans BV ovat tehneet ennakkoratkaisua pyytävään tuomioistuimeen hof van beroep te Antwerpenin (Antwerpenin ylioikeus) rikosasioiden jaoston 11.2.2021 antamasta tuomiosta, jossa ne todettiin syyllisiksi muun muassa petokseen ja tuomittiin rangaistukseen.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tiedustelee tällä SEUT 267 artiklaan perustuvalla ennakkoratkaisupyynnöllä Euroopan unionin tuomioistuimelta (jäljempänä unionin tuomioistuin) asiallisesti, mikä on sellaisen A1-asiakirjan oikeudellinen pätevyys, jonka sen myöntänyt jäsenvaltio on tilapäisesti peruuttanut odotettaessa työskentelyjäsenvaltiossa käytävää rikosoikeudellista menettelyä, sekä osoittaako liikenneluvan saaminen jäsenvaltiossa, että kyseisellä yrityksellä on tosiasiallinen ja pysyvä toimipaikka tässä jäsenvaltiossa tavalla, jota tarkoitetaan asetuksen N:o 883/2004/EY 13 artiklassa, jonka nojalla määritetään sovellettava sosiaaliturvajärjestelmä.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä 16.9.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 987/2009 5 artiklaa tulkittava siten,

- että jos työskentelyjäsenvaltion viranomaisten pyydettyä A1-todistusten taannehtivaa peruuttamista A1-todistukset antaneen jäsenvaltion viranomaiset vain peruuttavat ne tilapäisesti ilmoittaen, että todistuksilla ei ole enää sitovaa vaikutusta, jolloin rikosoikeudellista menettelyä työskentelyjäsenvaltiossa voidaan jatkaa, ja A1-todistukset antanut jäsenvaltio ilmoittaa antavansa lopullisen päätöksen vasta kun työskentelyvaltiossa käytävä rikosoikeudellinen menettely on ratkaistu lopullisesti, niin A1-todistuksiin liittyvä oletama, jonka mukaan kyseiset työntekijät kuuluvat säännönmukaisesti todistukset antaneen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, raukeaa eivätkä kyseiset A1-todistukset enää sido työskentelyjäsenvaltion viranomaisia
- että jos tähän kysymykseen vastataan kieltävästi, työskentelyjäsenvaltion viranomaiset voivat Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa jättää petoksen vuoksi A1-todistukset huomiotta?

2. Onko sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 883/2004 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan i alakohtaa, maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä ja neuvoston direktiivin 96/26/EY kumoamisesta 21.10.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1071/2009 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja 11 artiklan 1 kohtaa sekä maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä 21.10.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1072/2009 4 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että siitä seikasta, että yritys on saanut Euroopan unionin jäsenvaltiossa asetuksen (EY) N:o 1071/2009 ja asetuksen (EY) N:o 1072/2009 mukaisen liikenneluvan, jolloin sillä siten on oltava tosiasiainen ja pysyvä toimipaikka kyseisessä jäsenvaltiossa, seuraa välttämättä, että tällöin on kiistattomasti osoitettu, että sen kotipaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa tavalla, jota tarkoitetaan asetuksen N:o 883/2004 13 artiklan 1 kohdassa, jonka nojalla määritetään sovellettava sosiaaliturvajärjestelmä, ja että kyseinen toteamus sitoo työskentelyvaltion viranomaisia?

Unionin oikeussäännöt, joihin on viitattu

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 883/2004 (EUVL 2004, L 166, s. 1) 13 artikla.

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä 16.9.2009 annetun Euroopan

parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 987/2009 (EUVL 2009, L 284, s. 1) 5 artikla.

Maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä ja neuvoston direktiivin 96/26/EY kumoamisesta 21.10.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1071/2009 (EUVL 2009, L 300, s. 51) 3 ja 11 artikla.

Maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä 21.10.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1072/2009 (EUVL 2009, L 300, s. 72) 4 artikla.

Kansalliset oikeussäännöt, joihin on viitattu

Rikoslain (Strafwetboek) 66 §

Sosiaalioikeutta koskevista rikoksista annetun lain (Sociaal Strafwetboek) 235 §

Tiivistelmä pääasian tosiseikoista ja menettelystä

- 1 FU on toimitusjohtajana DRV Intertrans BV:ssä, jonka kotipaikka on Belgiassa ja joka toimii kuljetusalalla. FU:n puoliso on toimitusjohtajana Immo-Des BV:ssä, jonka kotipaikka on Belgiassa ja jolla on pysäköinti-, huolto- ja tankkaustilat ym. käsittävä liikekiinteistö. FU asuu virallisesti Luxemburgin suurherttuakunnassa, jossa on myös Mic Cargo sarl -nimisen kuljetusyrityksen kotipaikka. FU ja hänen puolisonsa ovat lisäksi perustaneet Slovakiassa Md Intercargo sro -nimisen yhtiön, joka sekä toimii kuljetusalalla.
- 2 Tutkimuksessa on kuitenkin käynyt ilmi, että sekä luxemburgilaista että slovakialaista yhtiötä johdetaan todellisuudessa Belgiasta käsin ja että kuljetustoiminta tapahtuu suurimmaksi osaksi Belgiassa. Sociale Inspectie (Belgian sosiaaliturvan tarkastusviranomaisena) katsoo, että slovakialainen yhtiö perustettiin lähettämään DRV Intertrans BV:n ja luxemburgilaisen yhtiö Mic Cargo sarl:n alihankkijana niille halpaa työvoimaa. Sociale Inspectien mukaan tämä toiminta suuntautuu kuitenkin ainoastaan Belgian markkinoille, eikä Slovakiassa, joka on muodollinen sijoittautumismaa, ole mitään merkityksellistä toimintaa.
- 3 Tästä syystä FU:ta ja DRV Intertrans BV:tä vastaan nostettiin syyte correctionele rechtbank West-Vlaanderen, afdeling Bruggessa (Länsi-Flanderin rikostuomioistuimen Bruggen osasto) muun muassa petoksesta. Välttyäkseen maksamasta sosiaaliturvamaksuja Rijksdienst voor Sociale Zekerheidille (kansallinen sosiaaliturvalaitos) ne ovat nimittäin perusteettomasti toimineet ikään kuin slovakialainen yhtiö lähettäisi kyseiset työntekijät työkomennukselle Belgiaan, vaikka tämän yhtiön tosiasiallinen kotipaikka ei ole Slovakiassa tai sillä

ei ainakaan ole Slovakiassa merkityksellistä toimintaa (rikoslain 66 § ja sosiaalioikeutta koskevista rikoksista annetun lain 235 §).

- 4 Kyseisen rikosoikeudellisen menettelyn ollessa vireillä Belgian viranomaiset pyysivät Slovakian viranomaisia peruuttamaan niiden antamat työntekijöiden lähettämistä koskevat A1-asiakirjat taannehtivasti. Slovakian viranomaiset peruuttivat tämän jälkeen kaikki asiakirjat tilapäisesti ja ilmoittivat, että näillä asiakirjoilla ei enää ole sitovaa vaikutusta, joten Belgiassa käytävää rikosoikeudellista menettelyä voidaan jatkaa, ja että ne päättävät kyseisiin työntekijöihin sovellettavasta lainsäädännöstä lopullisesti vasta kun tämä menettely on ratkaistu.
- 5 Hof van beroep van Antwerpen (rikosjaosto) totesi 11.2.2021 antamassaan tuomiossa FU:n ja DRV Intertrans BV:n syyllistyneen muun muassa petokseen ja tuomitsi ne rangaistukseen muun muassa seuraavin perustein:
 - Slovakian viranomaiset peruuttivat työntekijöiden lähettämistä koskevat A1-asiakirjat tilapäisesti, eivätkä ne ole sitovia. Näiden asiakirjojen soveltamisen keskeyttäminen merkitsee sitä, ettei niillä ole todistusvoimaa määritettäessä sovellettavaa sosiaaliturvajärjestelmää.
 - Yhteisön liikennelupa, jota ei ole peruutettu, ei vaikuta mitenkään sovellettavaan sosiaaliturvajärjestelmään, eikä siitä seuraa, että hof van beroep van Antwerpenin pitäisi katsoa, että Md Intercargo sro:lla on sosiaaliturvan kannalta Slovakiassa todellinen ja pysyvä toimipaikka.
- 6 FU ja DRV Intertrans BV tekivät tästä tuomiosta kassaatiovalituksen ennakkoratkaisua pyytävään tuomioistuimeen.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

Ensimmäinen kysymys

- 7 Fu ja DRV Intertrans BV väittävät, että kyseisellä tuomiolla rikotaan asetuksen N:o 987/2009 5 artiklaa, koska tuomiossa todetaan virheellisesti, että asianomaisten työntekijöiden A1-asiakirjojen soveltaminen on keskeytetty eivätkä ne siten ole enää päteviä. Kyseisessä artiklassa ei nimittäin sallita sitä, että A1-asiakirjan antanut jäsenvaltio, tässä tapauksessa Slovakia, peruuttaa sen tilapäisesti tai keskeyttää sen soveltamisen odottaessa toisessa jäsenvaltiossa vireillä olevan oikeudenkäyntimenettelyn ratkaisua. Säännöksen mukaan A1-asiakirjan antanut valtio voi ainoastaan pitää sen voimassa, peruuttaa sen tai julistaa sen mitättömäksi.

Toinen kysymys

- 8 FU:n ja DRV Intertrans BV:n mukaan tuomiossa katsotaan virheellisesti, että luvan saaminen jossakin jäsenvaltiossa asetusten N:o 1071/2009 ja N:o 1072/2009

järjestelmän mukaisesti ei todistaisi, että yritys on tosiasiallisesti ja pysyvästi sijoittautunut kyseiseen jäsenvaltioon. Tuomiossa ei oteta huomioon myöskään sitä, että tämä todiste ei ole kumottavissa, koska ainoastaan luvan myöntäneellä jäsenvaltiolla on toimivalta määrätä seuraamuksia mahdollisista rikkomuksista ja peruuttaa lupa. Lisäksi tuomiossa jätetään virheellisesti tunnustamatta tämän todisteen ja asetuksen N:o 883/2004 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kotipaikan käsitteen välinen yhteys, etenkin työnantajan kotipaikan arvioinnin yhteydessä.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

Ensimmäinen kysymys

- 9 Asetuksen N:o 987/2009 5 artiklassa säädetään toisessa jäsenvaltiossa annetun asiakirjan ja todisteen oikeudellisesta pätevyydestä. Tämän säännöksen mukaan tällainen asiakirja on hyväksyttävä työskentelyjäsenvaltiossa, niin kauan kuin asiakirjan antanut jäsenvaltio ei peruuta asiakirjaa tai julista sitä mitättömäksi. Jos on syytä epäillä asiakirjan pätevyyttä, työskentelyjäsenvaltion on pyydettävä asiakirjan antaneelta jäsenvaltiolta tarvittavia tarkennuksia ja tarvittaessa kyseisen asiakirjan peruuttamista. Asiakirjan antaneen jäsenvaltion on tarpeen mukaan harkittava uudelleen asiakirjan antamisperusteita ja tarvittaessa peruutettava se.
- 10 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee muun muassa, että A1-todistuksella luodaan oletama säännönmukaisesta liittämisestä todistuksen antaneen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään (tuomio 26.1.2006, Herbosch Kiere NV, C-2/05, EU:C:2006:69). Tämä todistus velvoittaa lähtökohtaisesti työskentelyjäsenvaltion tuomioistuinta, jolla ei ole toimivaltaa tutkia sen pätevyyttä (tuomio 10.2.2000, Fitzwilliam Executive Search Ltd, C-202/97, EU:C:2000:75; tuomio 27.4.2017, A-Rosa Flussschiff GmbH, [C-620/15], EU:C:2017:309 ja tuomio 6.2.2018, Altun, C-359/16, EU:C:2018:63).
- 11 Esiin nousee siten kysymys, raukeavatko tämä säännönmukaista liittämistä koskeva oletama ja kyseisen kaltaisen todistuksen sitovuus silloin, kun – kuten käsiteltävässä asiassa – kyseiset A1-todistukset antanut jäsenvaltio peruuttamispyynnön saatuaan peruuttaa ne tilapäisesti ilmoittaen, että ne eivät ole enää sitovia, niin että [työskentelyvaltiossa] käytävää rikosoikeudellista menettelyä voidaan jatkaa, ja että todistukset myöntänyt jäsenvaltio ottaa lopullisesti kantaa asiaan vasta kun tämä rikosoikeudellinen menettely on lopullisesti ratkaistu. Jos vastaus on kieltävä, herää kysymys, voiko työskentelyjäsenvaltio unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa jättää kyseiset todistukset petoksen vuoksi huomioimatta.
- 12 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että annettava ratkaisu edellyttää mainitun unionin säännöksen tulkintaa.

Toinen kysymys

- 13 Asetuksen N:o 883/2004 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan i alakohdan mukaan työntekijä, joka on yhden yrityksen tai työnantajan palveluksessa, työskentelee useassa jäsenvaltiossa eikä harjoita huomattavaa osaa toiminnastaan asuinjäsenvaltiossaan, on sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jossa yrityksen tai työnantajan kotipaikka tai liiketoimintapaikka sijaitsee. Asetuksen N:o 1071/2009 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 11 artiklan 1 kohdan mukaan kuljetusyrityksellä on oltava tosiasiallinen ja pysyvä toimipaikka jossain jäsenvaltiossa, jotta se voi saada luvan harjoittaa maantieliikenteen harjoittajan ammattia. Asetuksen N:o 1072/2009 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltion on myönnettävä yhteisön liikennelupa toisen lukuun tavaraa maanteitse kuljettavalle liikenteenharjoittajalle, joka on sijoittautunut kyseiseen jäsenvaltioon yhteisön lainsäädännön ja kyseisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
- 14 Näin ollen herää kysymys, onko siitä, että yritys saa jossakin jäsenvaltiossa asetusten N:o 1071/2009 ja N:o 1072/2009 mukaisen luvan ja sillä on näin ollen oltava tosiasiallinen ja pysyvä toimipaikka kyseisessä jäsenvaltiossa, välttämättä seurauksena, että kyseessä olevan yrityksen katsotaan myös sosiaaliturvan kannalta sijoittautuneen kyseiseen jäsenvaltioon tavalla, jota tarkoitetaan asetuksen N:o 883/2004 13 artiklassa, jonka nojalla määritetään sovellettava sosiaaliturvajärjestelmä, ja sitooko tämä toteamus työskentelyjäsenvaltiota.
- 15 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että annettava ratkaisu edellyttää mainittujen unionin säännösten tulkintaa.